

Életképek

A ZakaHom-e Egyesület folyóirata

MISSZIONÁRIUS ÉRKEZETT INDIÁBÓL

A Zákányszéki Kis Újság hónapról hónapra tájékoztatja a lakosságot az egyházi hírekről, eseményekről. A 2012. februári számban közöltük a lelkigyakorlat időpontját és azt is megírtuk, hogy vezetője az indiai születésű Sebestyén (Sebastian) verbita atya lesz. A missziós szerzetes nyolc éve érkezett Magyarországra, azóta végzi itt áldásos küldetését. Ő a Pápai Missziós Művek magyarországi igazgatója, és nevéhez fűződik a missziós gyermekcsoportok létrehozása. Kis falunkban a hívek gyorsan elfogadták, sőt megkedvelték a vendégatyát. A lelkigyakorlat befejezését követően sokan vették körbe a búcsú pillanataiban. Mindenkire volt egy-két kedves szava, közvetlensége, jó kedélye oldotta a hangulatot. Akkor fogalmazódott meg bennem, hogy milyen jó lenne többet megtudni erről a barátságos, nyílt szívű, távolról jött emberről, aki életét a hitnek és a missziós küldetésnek szentelte. Kérésre készséggel adta meg elérhetőségét, és bátorított, hogy keressem nyugodtan egy esetleges riport kapcsán. Én éltem a lehetőséggel, és remélem, hogy a hozzá intézett kérdésekből és a tőle kapott válaszokból nemcsak én, hanem az olvasók is jobban megismerik Sebastian atyát.

-Indiában régóta élnek egymás mellett különböző vallási hovatartozású emberek. Mennyire jellemző ott a kereszténység?

Igen, Indiában már elég régóta jelen vannak a világ nagy vallásai. A legtöbb ember hindu vallású (82%), őket követik az iszlám vallásbeliek (12%), azután a keresztények (2,5%), majd a szikhizmus (2%), a buddhizmus (0.7%), a jainizmus (0.5%) és a hagyományos indiai istenhitűek. Az indiai társadalom nagyon toleráns volt a 20. század végéig. Bár voltak feszültségek a különböző vallások között, ezek nagyon hamar megoldódtak. A helyzet azonban az 1990-es évek óta megváltozott. Kialakult Indiában egy hindu fundamentalista párt (BJP- Bárátija Gyenata Párti - az indiai emberek pártja). A jelmondatuk így hangzik: "hidutva" (csak hindu). Ők úgy

gondolják, hogy India a hindu embereké, és csak a hinduk maradhatnak Indiában. Ez azt jelenti, hogy mindenkinek kizárólag a hindu vallást kell elfogadnia.

E párt megalakulása óta a keresztényeknek nagyon sok üldözésben volt részük. Több száz templomot felégettek, sok papot és misszionáriust megöltek, rátámadtak az apácákra, elégettek és kivégeztek keresztényeket, lerombolták házaikat, és így tovább. Mind a mai napig több ezer keresztény az erdőbe menekülve él, mert rettegnek a hindu fundamentalistáktól. Sajnos a nyugati világ keveset ismer és hall ezekről a dolgokról.

A furcsa az, hogy a kereszténység már közel kétezer éve jelen van Indiában, pontosan Dél-Indiában, Kerala államban. Én innen származom. A mi őseink ott éltek és élnek most is. Hogyan lehet azt mondani, hogy mi nem tartozunk Indiához, csak azért, mert nem vagyunk hindu vallásúak? De az erőszak ellenére is, mi bátran megvalljuk keresztény hitünket. Tehát, ma különböző vallásúak élnek egymás mellett Indiában, azonban a régi béketűrő, testvéri szeretet felbomlott a hindu fundamentalizmus miatt. Krisztus mondja, hogy imádkozzatok az üldözőitekért és az ellenségeitekért. A Jóisten bocsássa meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek...

-Milyen volt a gyermekkorá Indiában? Hogyan élnek, játszanak, tanulnak a gyerekek a távol-keleti országban?

Nagyon szép és örömteli gyermekkorom volt. Négyen vagyunk testvérek. Van egy bátyám, egy nővérem és egy húgom. Gyermekkorunkban sokat veszekedtünk, de este mielőtt aludni mentünk, igyekeztünk kibékülni egymással. A "szlogen" az volt, hogy "ne menjen le a nap a haragunk felett." Nagyon sokat horgásztam a közeli folyóban. Sokat kriketkeztem, és a helyi játékokat játszottuk. Sok barátom volt, mert nagyon sok gyerek élt a falunkban. Most ott is kevés gyerek születik. Az otthonunktól mintegy 2 km-re volt az iskola. Nagy örömmel jártam iskolába. Mindennap oda-vissza 4 km-t sétáltunk. De sokan voltunk, és így egyáltalán nem volt ez nehéz. Sokat beszélgettünk és játszottunk az

Sebestyén atya a Missziós Napokon prédikál Pápán (2010)

úton. Az út szélén levő mangófaról szedtünk mangót, és akkor bizony kijött a házból a néni, és ránk kiabált... mi meg futva elmene-kültünk előle.

Úgy érzem, hogy természetes gyerekek voltunk, és a természet ölen éltünk. Nagy örömmel figyeltem, hogyan kelnek ki a magok, hogyan nőnek a növények. Mindig ettünk friss és finom gyümölcsöket és zöldségeket. Sok állatunk volt otthon, és azokkal is foglalkoztam. Jártunk templomba és hittanra. Ha Istentől kaphatnék lehetőséget, hát bizony akkor örökké gyerek maradnék. Jézus nem hiába mondta a felnőtteknek, hogy ha nem lesztek olyanok, mint a kisgyermek, nem mentek be az Isten országába.

-Mikor érezte először, hogy küldetése van a nagyvilágban, és bazáján kívül a távoli országokban is hirdetni szeretné a kereszténységet?

A legnagyobb boldogság az, hogy szolgálni tudjuk az Istent és az embertársainkat. Istentől jöttünk és oda térünk vissza. Végző soron az Istenbe vetett hit ad értelmet az emberi létnek. 15 éves voltam, amikor először éreztem azt, hogy pap szeretnék lenni. Az egész falu, a szüleim és a testvéreim is nagyon meglepődtek, amikor elmondtam, hogy papnak megyek.

(folytatás a 2. oldalon)

(folytatás az 1. oldalról)

Voltak olyanok, akik azt mondták, hogy jöhet-e ki valami jó ebből a gyerekből? Amikor Fülöp találkozott Jézussal és elmondta ezt Nátánáélnak, ő megjegyezte: jöhet-e valami jó Názáretből? De Isten, aki egyszerre látja a múltat, a jelent és a jövőt, már készítette számomra az utamat az anyám méhétől fogva. Senki nem tudott megakadályozni és eltéríteni engem ettől az úttól. Így 17 éves koromban léptem át a kisszeminárium küszöbét. Mélyen őrizem szívemben Jézus szavait: "Aki az eke szarvára teszi kezét, és mégis hátra tekint, nem méltó hozzám."

Nagyon szerettem a szegényeket, akik akár anyagiakban, akár lelkieken szűkölködtek. Számomra mindig nehéz volt látni őket. A világban naponta nagyon sok ember hal éhen. Sok ember lelki sötétségben vagy vakságban botorkál. Szeretném a magam módján Isten segítségével az éhségüket és szomjúságukat enyhíteni. Szeretnék melléjük állni a küzdelmükben. Reményt adni és biztatni őket, hogy olyan Istenünk van, Aki az embereket feláldozta az életét, és nagyon szeret minket. Szeretném kivetelni őket a sötétség hatalmából az evangéliumi világosságra. Ezért lettem pap, és ez a misszióm is egyben - ott, ahol éppen vagyok.

- Nyolc éve érkezett Magyarországra. Milyenek látja a magyar embereket, van-e hasonlóság az indiai és a magyar mentalitás között?

Eddig nagyon jók a tapasztalataim. Persze minden országban akadnak olyanok, akik nem nagyon kedvelik a külföldieket, és tartózkodóak velük szemben. Kezdetben nagyon nehéz volt megszokni a komor arcokat. Sokáig nem értettem meg, hogy miért ilyenek az emberek itt, de később aztán rájöttem az okára. A múltnak nyomai még mindig látszódnak az emberek arcán. Kevés olyan emberrel lehet találkozni Indiában, akik elvesztették volna az életkedvüket. Azt hiszem, hogy akikben nincs hit, azokban hamar felbomlik az életkedv is. A hit olyan, mint az olaj a lámpában. Ahhoz, hogy égjen a lámpa, kell az olaj. Ha nincs olaj, a lámpa kialszik. Ugyanígy, ha nincs hit, az ember elveszíti létének igazi értelmét és az életkedvét. Ezt a különbséget nagyon érzem a két nép között.

A vendégszeretet azonban nagyon hasonló, itt is nagyon vendégszerető az emberek. Nyolc év itteni létem után azt mondhatom, hogy valóban az igazi magyar ember nagyon mély és barátságos, tiszteletreméltó és becsüli a másik embert. Ha közelről megismeri és megbízik valakiben, akkor mindent megtesz érte. Ugyanakkor nagyon nehezen nyílnak meg mások előtt. Minden nép más, mert más a múltjuk. Én itt most csak annyit tudok mondani, hogy nagyon szeretlek benneteket.

-Hogyan tud segíteni egy indiai szerzetes a magyar keresztényeknek hitük megerősítésében?

Minden ember azt adja, amije van. A Jóistenben bízva indultam el. Életemmel azt szeretném megmutatni az embereknek, hogy akik az Istenben bíznak, azoknak minden a javuk-

ra válik. Senki nem tudja, milyen nehéz egy másik országban, más kultúrában hosszú ideig élni és abba beilleszkedni; megszokni az egészen más ételeket és italokat; megbarátkozni az időjárással; megbirkózni és megtanulni a nyelvet; hosszú ideig nem látni a szülőket, testvéreket és a barátokat; otthagyni a kedvenc gyümölcsöket és a földet. Minden lehetséges azonban, ha bízni tudunk a Jóistenben, Aki mindenütt jelen van. Ezt a hitet tudom átadni és megmutatni, hogyan kell tetekre váltani azt. Mert a hit cselekedet nélkül halott, vagyis értelmetlenné válik. Nem elég csak megkeresztelkedni, hanem tudatosan kell élnünk hitünket a mindennapi életünkben is.

-Meséljen egy kicsit a munkájáról. Hogyan telnek a napjai, mik a konkrét missziós feladatai?

Én az Isteni Ige Társaságának a tagja vagyok. Ez egy missziós szerzetesrend, amely világszerte 67 országban van jelen. Verbitáknak is hívják bennünket. 2003. október 9-én az első férfi misszionáriusként érkeztem ide Indiából. Ma a Pápai Missziós Művek igazgatójaként tevékenykedem Magyarországon. Ez a szervezet a Vatikán fennhatósága alá tartozik. Feladata: terjeszteni és növelni a missziós lelkületet a hívek körében. Az Egyház kezdetől fogva missziós természetű. Nincs más küldetése az Egyháznak, csak a misszió. Ahol a missziós lendület alábbhagy, ott az egyház élete is legyengül.

Sokat járom az országot, előadásokat és lelki gyakorlatokat tartok. Cikkeket írok különböző újságok és magazinok számára, missziós beszélgetéseket tartok a rádióban, és időnként a TV-ben. Szervezem a missziós gyermekcsoportokat az ország különböző pontjain. A Pápai Missziós Művek egyik ágazata a Szent Gyermekesség Műve. II. János Pál Pápa a Redemptoris Missio című enciklikájában azt írja, hogy a gyermekeket kis koruktól fogva missziós szellemben kell nevelni. Ez a hitünk lényege, és az Egyház létének a lényege is. Minden feladatom e körül csoportosul.

-Mennyire tartja fontosnak a gyerekek keresztény hitre nevelését, és mekkora ebben az egyház mellett a szülők, a felnőttek felelőssége?

Én most 38 éves vagyok. Nem nagyon emlékszem a nagymamámra, egy valamit azonban soha nem felejték el. Egyszer fölemelt engem Jézus képe elé, odatartotta a kis kezemet és a következőt súgta a fülemben: "Ez az Isten, aki nagyon szeret bennünket, képes volt feláldozni az életét miérettünk, bűnösökért. Isten a szeretet. Te is szeresd Őt". Ez volt a legnagyobb hitoktatás az én életemben. Ma már itt vagyok, és szívemből szeretem és szolgálom Őt, minden gyengeségem ellenére. Hitet soha nem lehet erőszakkal adni, a mi Istenünk nem szereti az erőszakot. A hitet szeretettel kell adni, de mielőtt adjuk, nézzünk csak magunkba, hogy van-e bennünk hit?

-A humor, a jókedv a hit mellett láthatóan fontos szerepet játszik az életében. Otthonról hozta a sugárzóan pozitív életszemléletét?

Ha nincs humor, akkor olyanná válik az élet, mint egy rágógumi. Egy idő után nincs íze, csak kihúzni lehet. Az élethez szükséges és elengedhetetlen a humor. Otthon sokat nevetünk és humorizálunk. Ha tudunk szívből nevetni, sok minden feloldódik bennünk. Persze időnként jó, ha tudunk nevetni saját magunkon is. Azért tudok nevetni, mert hiszek.

-Itjtártakor említette, hogy szabadidejében szívesen főz. Ilyenkor jellegzetes indiai ételeket készít, vagy a magyar konyha ételeit is kipróbálta már?

Ez egy nagyon fontos téma. Igen, valóban szoktam főzni, amikor van rá időm. Soha nem tanultam, csak figyeltem, hogy mit és hogyan csinál az édesanyám. A főzéshez egy kis bátorság is kell és sok szeretet. Nemrég tartottam egy "főzés" órát. Nagyon szépen sikerült a kedves asszonyoknak megtanulni azt, hogy hogyan lehet indiai finomságokat készíteni. Remélem, majd meghívják engem is, amikor ezeket megfőzik.

Hát a magyar konyhát is megpróbáltam. A legjobb eddig a halászlé volt. 2011. karácsonyán hirtelen lebetegedett a szakácsunk. A rektor atya nagyon szomorú lett, hogy nem lesz, aki halászlét főzzen. Föltette a kérdést, hogy ki tud készíteni halászlét. Senki nem jelentkezett. Mondtam neki, majd én kipróbálom. Neki is álltam és elkészítettem. Nagy meglepetésemre a magyar testvérek is azt mondták, hogy ilyen finomat még soha nem ettek. Még nekem is jutott belőle - minden elfogyott. Így sok mindent sikerült már főznom. Szerettem a magyar konyhát. A kedvencem a jó ropogósra sült kacsacomb, párolt lila káposztával. Mhhh... de finom!

-A napokban elutazik Indiába. Mi utazásának a célja, és mikor tér vissza ismét Magyarországra?

Háromévente egyszer kapunk lehetőséget, hogy meglátogassuk a szüleinket és testvéreinket. Ilyenkor három hónapot kapunk, hát bizony nagy a család. Július végén térek vissza Magyarországra. Általában nem sokat tudok otthon tartózkodni, hanem meglátogatom a kisszemináriumokat, mesélek nekik a missziómról, hogy ők is kedvet kapjanak az ilyen életre. Ezzel sok idő elteltik, hiszen nagyon nagy az ország és több napon át kell utazni. Most azonban egy gyógykezelésre szeretnék menni. Remélem sikerül egy kicsit kipihenni magam. Nagy öröm lesz látni a szüleimet és a testvéreimet.

-Remélem, hogy a Zákányszéken élőket is megtisztelti még ismételt látogatásával. Várható ez a közeljövőben?

Igen. Nagyon jó volt veletek lenni. Ahogy mondtam az otlétemkor, majd eljövök, amikor disznóvágás (XI. Zákányszéki Böllérnap - a szerk.) lesz, és majd együtt fogjuk a nagy munkát elvégezni.

Isten áldjon Benneteket!

Köszönöm a beszélgetést. További missziós küldetéséhez sok sikert és kitartást kívánok, valamint befogadó, nyílt szívű embereket!

Paraginé Tóth Edina

NAGYCSALÁDBAN NŐTTÜNK FEL

Anyák napja környékén egy igazi, hagyományos nagycsaládot szeretnénk bemutatni, olyat, amelyben mindannyian élni szeretnénk, de ilyen vagy olyan okból mégsem vállaljuk, vagy egyszerűen nem adatik meg. Azon lehet vitatkozni, hogy melyik életstílus az igazi, valószínűleg mindenkinek a maga által választott, de az biztos, hogy egy szerető család minden gondon átsegít, s egy, vagy több testvér támasza többet jelenthet, mint az anyagi javak garadája.

A mai világ egyáltalán nem nagycsalád párti, sőt inkább megjegyzéseket kap az, aki erről mer álmodni. Ez fakadhat irigységből, vagy a körülmények nem ismeretéből.

Lássuk hát, mi vezethet egy párt arra az elhatározásra, hogy a világ nyomása ellenére nagy családot tervezzen! Három testvér és házastársaik vallomása következik.

Már szüleink szülei is nagycsaládok voltak.

Nekünk természetes volt, hogy nem egyedüli gyerekek vagyunk. Édesanyánk testvérei is nagycsaládok, így nagyszüleinknél gyakran népes gyereksereg-gel játszottunk.

Boldog gyerekkorunk volt, nem hiányzott semmi. Csak felnőttként ébredtünk tudatára, milyen nehéz anyagi körülményekkel küzdöttek szüleink. Ez azért is érdekes, mert Édesanyánk 26 éves korában hármunkkal özvegy maradt. Később férjhez ment nevelőapánkhöz, aki csodálatos apa. Rengeteget utaztunk vele, még iskolából is kivett többször, hogy Bécsbe vigyen bennünket. Rajongtunk vele lenni. Ma az unokák rajongják körül.

Minden évben többször kirándultunk. Szüleinknek országjárta sok barátjuk van, és náluk töltöttük a nyár egy részét. Hol itt, hol ott.

Nálunk élet volt, úgy nagybetűsen ÉLET.

Szüleink keresztény hívők, ezt a hitet próbálták élni, de nem ránk erőltetni.

Egészségügyi okokból sokáig nem lehetett kistestvérünk, pedig mindannyian nagyon szeretnénk volna. A két kistestvérünk az egész család imájának meghallgatása volt. A 18 éves István sírt örömeiben, amikor meglátta Júlia kishúgunkat a születése utáni pillanatokban.

Ma, felnőttként érezzük csak át igazán, hogy milyen nagy dolog volt az, hogy apa olyan nagy szeretettel vett körül bennünket. Ő anyuval együtt minket is választott. Soha nem éreztük, vagy gondoltuk, hogy Őt a mostoha jelzővel illethetnénk, még akkor sem, amikor a kisebb testvéreink megszülettek. Ekkor éreztük át, hogy igazi nagycsalád lettünk.

Felnőttként ezek után természetes volt, hogy olyan férjet, feleséget választunk, aki rajong az életért. Mindhárman tudatosan választottunk keresztény párt magunknak.

Egyikünk házastársa sem származik nagycsaládból, de az élet, a gyermekek szeretete, ami bennünk annyira természetes volt, vonzó lett számukra is.

Nem gondolnánk, hogy annyira mások lennének a gyerekeink, olyan vérbeli gyerekek a maguk csintalanságaival, hisztijeikkel, ugyanakkor tudnak nagyon jók is lenni. Nekik természetes a nagycsalád.

Istvánnál 5, Bettinél 4, Anettnél 3 gyermek van jelenleg. Mindannyian nagycsaládok vagyunk szűkebb, és tágabb család értelmében is. Édesanyám testvéreinek a házias gyermekei is többnyire nagycsaládok.

Talán amiben a gyerekeink mások, nálunk természetes, hogy Jézus a családjuk tagja. Minden percünket, a munkánkat, a pihenésünket, a gyermeknevelést vele éljük meg.

Gyermeknevelés ez a természetes, igénylik a közös imákat, a heti közösségi alkalmakat, ahol a fiatalabb hűgáink foglalkoznak velük. Dalokat tanítanak, és játékosan sajátítják el hitünk alapjait.

Természetesen a nagycsalád vállalása sok áldozatot is kíván, nem lehet azt mondani, hogy mindig könnyelmű és könnyű. Mi ezt az utat tudatosan választottuk a világ által kínált "instant boldogság" helyett, ami annyira pillanatnyi, hogy a személy nem is érzékeli. Csak az tudatosul benne, hogy nem is boldog. Ezért elkezd hajszolni a boldogságnak nevezett valamit, ami nem a jézusi örök értékekben van, aki az ÉLET. Így a halál kultúráját élék meg, amiben nincs helye a sok gyereknek, fogyatékos gyereknek, idős szülőknél, mert azzal csak a nyűg, és gond van szertintük.

Természetesen sok logisztikai feladatot kíván, ha esetleg egyszerre több a beteg a családban. Egyikkel kórházban kéne lenni, de otthon is szükség lenne az anyura. Vagy ha egyéb programot kellene összeegyeztetni.

Nagy segítség az, hogy itt vagyunk egymáshoz közel, mindig van egy segítő kéz, nagyon sokszor kisegítjük egymást. Akár gyerekágyas pihenés idején, akár betegség esetén. Szerencsére mindig számíthatunk egymásra és a nagyszülőkre, és az is egyszerű, hogy a házastársaink is bőven kiveszik a részüket a feladatokból. Így tudjuk megoldani, hogy amikor a házaspárok kettesben szeretnének valami programot, mindig van a nagycsaládból, aki elvállalja a másik gyerekeit. Így a gyerekek születésével járó átszervezési feladatok is könnyebbek, gyorsabbak.

Sok öröm van abban, amikor az egész generáció együtt kirándul nyaranta, és gyönyörködhetünk abban, ahogy a gyerekeink örülnek egymásnak. Az unokatestvérek úgy nőhetnek fel, mintha igazi testvérek lennének. Ragaszkodunk ahhoz a hagyományhoz, amit Édesanyánk vezetett be a családjukba, hogy minden születésnap egy külön örömnep, ahol mind együtt vagyunk, Isten áldását kérve a születésnapos további életére.

Hatalmas születésnap tortát készítenek. A gyerekeknek külön fontos, hogy saját édesanyjuk süsse. Ezek az ünnepek inkább a szeretetről szólnak, és az együttöltött időről, mint az ajándékról, vagy a pénzről. A Karácsonyt is így éljük meg, nagy szeretetben, Jézus születésére emlékezve. Igyekszünk szerényen ajándékozni, hogy ne vegyük el a lényegről a figyelmet. Érdekes módon nálunk a gyerekek közti méricskézés abban merül ki legtöbbször, hogy kinek van több kistestvére, és kinél mikor lesz újra kisbaba. Együtt izgulnak egy-egy újabb baba érkezésekor. Így nem jelent számukra krízist, hogy újra bővül a család.

Az is természetes számukra, hogy mivel sokan van-

nak, meg kell tanulniuk lemondani bizonyos dolgokról, nem kaphatnak meg mindent, amit szeretnének, és hogy meg kell tanulniuk megosztani, még a szobájukon is. Szerintünk ez alapkérdés, mert a gyerek, később, amikor felnőtt lesz, az életben sem kaphat meg mindent, így nem fognak ettől összetörni. Már gyerekkorban megszokják, hogy nem ők a világ közepe, részei a világnak, ahol élnék és alkalmazkodni kell egymáshoz.

Sokan mondják nekünk, hogy azért nem vállalnak egy-két gyereknél többet, mert ezeknek meg akar adni mindent. Ez hazugság, önmaguk becsapása! Mert mi a minden? Mindig van több, és több, és amikor felnő, vagy csak kamasz lesz, szétérik, és érzi azt, hogy nem kapott meg mindent. Szembekerül azzal is, hogy a családján kívül már nem ő van a középpontban. Ő maga sem tud mindent megszerezni és ez összetöri. Ezért is van annyi összetört, lázadó, elégedetlen fiatal tinédzser ma, akik mindenféle pótcselekvésben keresik saját magukat.

Nem igaz az sem, ha azt mondják, hogy ha kevés a gyerek, akkor az több szeretetet kap, mint az a gyermek, amelyik nagycsaládba születik. A szeretet meghatározó a gyermekek számának növekedésével. Soha nem mondta egyikünk gyereke sem, hogy minek a következő kistestvér. Sőt Betti legnagyobb kislánya 4 évesen imádkozott azért, hogy legyen egy újabb kistestvére.

A nagycsalád anyagi (pénzügyi) értelemben is komoly hitet kíván, miszerint ahova Isten báránykát adott, oda legelőt is fog adni. Azaz Ő az, aki minden anyagi szükségletünkről gondoskodik. Ezt erőteljesen megtapasztaltuk és tapasztaljuk a mindennapjainkban.

Az, hogy keresztények vagyunk, ez számunkra biztonság. A házastársi hűség, a bizalom a másikban, hogy a férj-feleség nem másnál keresi az "örömet" a probléma idején, hanem imával, és kölcsönös beszélgetéssel. Jézus segítségével leszünk túl a nehézségen. Ez a bizalom csak Benne tud igazi gyökert verni. Így a krízis idején, van Kibe kapaszkodni.

Ez a házasságaink alapja is, mert ez segít áthidalni a különbözőségeket, a konfliktushelyzeteket. Segít a válság idején, hogy a sértődöttség, a fájdalom ne elmélyüljön, hanem Jézusban feloldódva megbocsátást nyerjen. Ehhez azonban mindkét félnek Rá kell tekinteni, ezt nem lehet egyedül megélni.

Családjuk mottója: AZ ÉLET Istentől jön és szent. Hiszünk abban az igében, amit Jézus hagyott ránk.

"Aki befogad egy ilyen kisgyereket az én nevemben engem fogad be." (Máté evangéliuma 18,5)

**Tanács István
Kissné Tanács Bernadett
Vargáné Tanács Anett**

85 ÉVES LENNE AZ ALSÓTANYA

A közelmúltban ismét vasútvonalak tervezett megszüntetéséről szóltak a hírek. Ilyenkor a mi kisvonatunk jut eszembe, különösen, ha Szeged felől érkezem haza és a sarki kocsmához közeledek. Nemcsak a járművek sebességét jelző modern készülék jelzésére figyelek, lelki szemeim előtt a hatalmas karos sorompó sziluettje tűnik fel. Lassan 37 éve lesz, amióta állandó szabad utat mutat ...

Autóbusz érkezik a faluba

Ha a kisvasút ma is működne, az idén töltötte volna be 85. születésnapját, de szépkorát már nem érthette meg, ugyanis 1975. augusztus 31-én elment az utolsó szerelvény.

A kisvasút története messzebbre eredezik, mint személyes emlékeim. Ezért a visszatekintéshez segítségül hívtam a korabeli sajtó dokumentumokat, az MTV archívumából előkerült kisfilmet, valamint a vasút volt dolgozóinak nyilatkozatait. Mára már egyre kevesebben élnek a kisvonat egykori utasai, dolgozói közül, a fiatalok egy része pedig nem is hallott még arról, hogy működött itt egy helytörténeti szempontból is rendkívüli jelentőségű kisvasút. Kezdjük hát a múltidézőt!

A KISVASÚT TÖRTÉNETE

A Duna-Tisza köze kiterjedt homokpusztáinak egyik legnagyobb birtokosa és használója a középkortól kezdődően Szeged városa volt, határa a 18. század végére 142 ezer kataszteri holdban állandósult. E hatalmas terület két nagy egységre, az Alsóvárosi és a Felsővárosi pusztákra tagolódott, közülük mélyen a dorozsmai határ ékelődött be. Az Alsóvárosi puszták területén alakult ki a mi községünk is. A szegedi tanyavilágban a 19. század utolsó évtizedeiben indult meg egy nagyobb népesedési hullám. Ebben az is szerepet játszott, hogy az 1879. évi szegedi árvíz idején sokan a tanyákra húzódtak ki, és többen közülük hosszabb távon kint is maradtak. Még nem voltak települések, csak elszórt tanyák, és egy közigazgatási központ Szeged-Alsóközpont néven, a mai Mórahalom területén.

A 19. század végén, a 20. század elején Szeged város délnyugati részén élő alsótanyai lakosság a rossz utak miatt igencsak nehezen jutott be a városba. A távoli területre nem ért ki az orvos, és a tanyai polgár sem szívesen szánta rá magát a hosszú időt igénylő és fárasztó utazásra, hacsak például adóügye intézése miatt nem volt szükséges bever-

gődni a városba. Lovas kocsival közlekedve az emberek 4-8 óra alatt értek be a szegedi piacokra.

A lakosságszám gyarapodásával automatikusan jelentkeztek a közellátási, közigazgatási problémák mellett a **közlekedési szükségletek is**. Alsótanya vasúti közlekedésének kiépítésére ezért már **1890-ben tervek születtek**, a megvalósítást azonban **közel negyven évnyi vita** előzte meg. Bíralták a vonalvezetést, és állandó vita tárgya volt, hogy keskeny- vagy normál nyomtávú vasútvonalat építsenek-e? Több alternatíva is felmerült, például 1923-ban kis híján megszavazták a trolibuszhalozat kiépítését Alsóközpontig! Lényeges kérdés volt az, Szegeden honnan induljon, hol legyen a vasút végállomása. Az elképzelés az volt, hogy a Mars térre viszik, de az akkor még nem volt feltöltve.

A másik elképzelés szerint - és végül ez valósult meg - a Rudolf térre (a mai Roosevelt tér) került a vasútvonal kezdő/végállomása, ahol a napi élelmiszerpiac is működött, akkori nevén a "Makai-piacz".

Jellemző az akkori munkatempóra, hogy a kisajátítások 1926-ban indultak és a kisvasutat 1927. január 28-án adták át a forgalomnak. A Délmagyarország 1927. január 29-i száma így számolt be az ünnepségről: "A kisvasút első diadalútja Pusztamérgesig. Fél kilenc órakor kezdődött meg a kisvasút műtanrendőri bejárása a Rudolf téren. (...) A vonat első három kocsját zsúfoltságig megtöltötte az ingyen utazó tanyai publikum. A vonat végéről számítva a harmadik kocsiban volt a büfé. Három városi szolga töltötte be a pincér és a csapos szerepét. (...) A vendégek később már észre sem vették, hogy hol és mikor áll meg a kisvasút. (...) Amikor a vasút befutott Kunhalomra, örömmel szálltak ki az utasok. Fél egyet mutattak az órák, amikor a vonat megállt a zákányi iskolánál. Két órakor ért be a vonat Pusztamérgesre. Az állomáson várakozott az egész falu, harsány éljenzéssel fogadták a berobogó vonatot. Fonott flaskók kerültek a vonat büféjébe, tiltve jófajta mérgező borokkal." 1927. február elsején elindult az első menetrend szerinti személyvonat.

A KISVASÚT JELLEMZŐI

A **Szegedi Gazdasági Vasút**, majd 1949-től a **Szegedi Kisvasút** egy 760 milliméteres nyomtávú kisvasúti hálózat volt, két vonala Szeged-Pusztamérges és Szeged-Ásotthalom-Halastelki iskoláig ért.

A **kezdőpont a Belvárosi híd lábánál**, a mai Roosevelt téren volt, innen kikanyarodott a Tisza-partra, végighaladt a Klinikák előtt, majd a mai Árvízi emlékmű magasságában áthaladt az akkori vasúti híd egyik pillérje alatt, és a Tisza-pályaudvar melletti Közraktárak mellett (amelyekhez természetesen iparvágányok is vezettek), érte el az Átrakó-pályaudvart, ahol fűtőház, igazgatósági épület,

javitóműhely, stb. is volt. Innen a Boszorkány-sziget, majd Szentmihálytelek érintésével jutott Kunhalomra, ahol a vonal kettéágazott.

Az **Északi-vonal** Domaszék (akkoriban Sárkányhőgy), Zákányszék (akkoriban Lengyelkápolda), Ruzsa (akkoriban Pálffy-tanya, majd Csorvás) érintésével **Pusztamérgesig** haladt. Pusztamérgest az eredeti tervek szerint nem érintette volna a vasút, mivel nem volt Szeged része, de a környék lakói adományt gyűjtöttek, és tulajdonképpen kifizették a vasútvonal 5 km-es meghosszabbítását a településig.

A **Déli-vonal** Feketeszél, Széksós, Mórahalom (akkoriban Alsóközpont), Kissoron át **Ásotthalomig** (akkoriban Várostantya) ért. Később 1947-ben bővítették ki a déli vonalat a Halastelki Iskoláig.

A kisvasút hossza **alig volt 80 km, négy évtizedes működése** alatt mégis egy egész térség felvirágzásához járult hozzá. Amerre a 110 lóerős kismozdony elpöfögött, étellel telt meg a vidék. Húzza 80 tonnás terhét, szállította az utasokat rendületlenül.

Szegedtől Pusztamérgesig több mint másfél órán át tartott az út a fapadossal. Megállt az **állomásokon és megállóhelyeken**, úgy két kilométerenként.

Községünk területén 7 helyen lehetett vonatra szállni: Fodortanya, Domaszék (Zákány-alsó), Szőgihegy, Lengyelkápolda (Zákányszék), Ördög-tanya, Zákányiskola, Vágó megállóhelyeken. Nem minden megállóhelyen volt az utasok számára az időjárás szeszélyeitől védett hely, de ahol volt is, régebben sem mindig becsülték, óvták. Elfordult, hogy tréfát kedvelő emberek összefirkálták az építmény falát, mint például az Ördög-tanyai megállóét. Horváth Józsefné Nógrádi Piroska néni mesélte, hogy egy téli napon a következő "firka" jelent meg a megálló falán: "Aki nem szereti a bort, a dalt, a nőt, az nem érdemel boldog újesztendőt!" Rövid idő múlva újabb tintaceruzás írás volt olvasható: "Ha innád savanyú boromat, ha nőmmel élnéd sorsodat, anyósom tanítana a dalra, nem írnál ilyet a falra, te m...ha!"

A kisvasút a születésétől a megszüntetéséig a **legmodernebb műszaki** megoldásokat használta. Ezen a vonalon működött közforgalomban az ország legelső dízel-elektromos mozdonya, a Láng Gépgyár által gyártott M1-M4. Itt működött az ország második, Szeged első vasúti fénySOROMPÓJA.

A kisvasút **első korszaka 1949-ben** zárult le, amikor a gazdasági vasútvonalakat államosították. **A MÁV 1950-ben megszüntette az Átrakó és Rudolf tér közötti vonalszakaszt**, az egykori vásárookra és a kisvasútra csak egy, a Roosevelt tér 12-14. számú ház falára 1997-ben kihelyezett tábla emlékeztet. Az emléktábla felirata a következő: "Először ezen épület elé gőrdült be 1927-ben az alsótanyai gazdasági kisvasút szerelvénye. A Szesztay László tervei alapján készült 77,7 km hosszú vasútvonal segítségével kapcsolódott be az Alsótanya népe a város életébe."

NYAI GAZDASÁGI KISVASÚT

Megépítésének 70. évfordulójára állította a szegedi "Kézfogás" Baráti Társaság és a MÁV Rt. Szegedi Üzletigazgatósága 1997. február 1-jén."

A táblán vésett rajzolat őrzi a városlakók és környékeliek emlékében legendás hírű "Zsuzsivonat" képét. A Szegedi Átrakó Pályaudvar lett a végállomása a kisvasútnak. Azért nevezték "átrakónak", mert a 760 mm-es keskeny nyomtávú itt csatlakozott az 1435-ös nagyvasúthoz, itt rakták át az árukat. A vonattal beutazók nem örültek ennek a változásnak, mert nagyon nehezen tudták megközelíteni a város közepét, főleg a piacot. A csomagokkal, batyukkal nehéz volt megközelíteni az innen egy km-re lévő 1-es villamos végállomását, ahonnan úti céljukhoz érthettek. Bizony feladta a leckét a beteg gyermek, vagy felnőtt orvoshoz, kórházba szállítása. Betegnek, kísérőnek igen hosszúnak tűnt az a távolság, keserves volt annak megtevése.

És át kellett haladni a "kölük"-on (ami aluljáróként szolgált, a tetején a nagyvasút vágányai futottak). Ha az esti vonathoz igyekezett a diák, vagy aszszonynépesség, igencsak tekingetett hátra, nem követi-e valaki rossz szándékú?

A KISVASÚT HATÁSA A TÉRSÉG FEJLŐDÉSÉRE

A személy- és teherközlekedést - így a terményeknek a szegedi piacra való szállítását is - nagyban megkönnyítette a kisvasút. A növekvő forgalom hamarosan érezte hatását a szegedi piacokon. A kisvasút működését így is sok kritika érte. Több alkalommal meg is vizsgálták a kisvasút pénzügyeit, hogy a több mint 300 ezer pengő deficit hogyan lenne csökkenthető. A bizottság azonban azt állapította meg, hogy a szegedi gazdasági vasút Európa leggazdaságosabb vasútvonala, így minden vizsgálódás teljesen fölösleges. Hogy ez hogyan volt lehetséges?

Pénz nélkül indult el a kisvasút építése, azaz a város kölcsönt vett fel, amelynek kamatterhei 12 %-ot tettek ki. A kisvasút minden évben nyereséggel zárt, de ezt a városnak 300-400 ezer pengővel meg kellett tóldania a költségvetéséből, az adófizetők pénzéből. Ezért Szegeden sokan azt mondták, hogy az árvíz után a kisvasút a legnagyobb átok a városnak.

A kisvasút mindezek ellenére beváltotta a hozzá fűzött reményeket. A Rudolf téri piacra özönlött az árú, Szegednek ez a kisvasút szállította az élelmiszereket. Visszafelé pedig szállította a trágyát a földekre.

A szegedi tanyavilág - jórészt a kisvasútnak köszönhetően - lassan megváltozott. A szórványtanyákból a kisvasút állomásai mellett alakultak ki azok a települések, (Domaszék, Mórahalom, Ásotthalom, Ruzsa, Kissor) amelyek 1950-től kezdve folyamatosan önállóok és elszakadtak Szegedtől. Ezeket a településeket a kisvasút hozta létre. Először az iskola települt az állomás mellé, majd a tejátvevő, a gabonarakár, a malom, az orvosi rendelő, a piac és így tovább.

EMLEKEK A KISVONATRÓL

Nem elírás, szándékosan használtam most a kisvonalat megjelölést, mert a köznyelvben így emlegettük

Burunkai Mihály állomásfőnök indítja a Szegedre tartó vonatot

a kisvasutat. Szerencsére vagyunk még, akik személyes emlékeket őrzünk erről a lassú, kattogó, télen hideg, de a szénfűtés miatt bűzös, nyáron huzatos utazási alkalmatosságról, amelyen élénk társasági élet folyt, hiszen idő volt bőven, míg Szegedre berobogott a szerelvény. Hazafelé pedig a vonatindulás után mindenki jóízűen falatozott, a kocsikat átlengette az 1,80 Ft-os kolbász illata, amit valamelyik városi boltban sikerült beszerezni, hogy az egész napi munka, ügyintézés, bevásárlás, piacozás, stb. után az éhes gyomor jobban tűrje a "zötykölődést". Aki utazott a kisvonalon, őrzi egy történetet, egy mesét, ami azért is kedves, mert fiatalságunkhoz kötődik.

Zákányszéki iskolások kirándulásra indulnak Pocskai József és Wagner István tanárok kíséretében (a képen a távolabbi vonatablakban Szögi Ferenc és Varga József)

Szerencsére a Délmagyarország egyik lapszáma Burunkai Mihály volt állomásfőnök emlékeit is megőrizte, aki a zákányszéki vasútállomáson 1955-től húsz éven át, a vasút megszűnéséig szolgált. Családjával az állomás épületében laktak, hiszen a beosztásához járt a szolgálati lakás. "A hálózobából nyílt a forgalmi iroda" - emlékezett a 2007-ben interjú adó volt állomásfőnök, majd így folytatta: "Egy ideig három forgalmista és három váltóór fogadta a személy- és tehervonatokat. Két pár sín volt, és napi 5 pár vonat járt, valamint 2-3 irányvonalat, ami csak eddig jött, trágyát és takarmányt szállított. Éjjel-nappal hordták a tüzelőt, vitték a bort, meg a téeszek terményeit. A parasztnak kézipoggyászként adták fel "garabollyal" a tojást, tyúkot, kannában a tejet.

Nagy volt a forgalom, innen volt a legtöbb utas, reg-

gel kb. 80-100, délben úgy 50-60 fő. Az alsótanyai népek reggelente a fél ötessel négy-öt kocsival mentek dolgozni a szegedi gyárakba, a paprikabeváltóba (paprikafeldolgozó vállalat - a szerk.), és a borforgalmihoz. A diákok jártak a fél hetessel, és így tovább, kétóránként."

Burunkai Mihály emlékezetében még élénken és pontosan élt a kemény tél miatt 1962. március 19-e, amikor a szerelvény elakadt a hóviharban.

A KISVASÚT VÉGNAPJAI

A kisvasút megszüntetését az 1968. évi közlekedési koncepció mondta ki. Az 1970-es években közutakat építettek, és fejlesztették az autóbusz közlekedést, ami gyorsabb volt a vonattal és Szeged belvárosába szállította az utasokat. A tanyai, falusi lakosság nem fogadta kitörő örömmel az új utazási lehetőséget, mert azon kevesebb árú tudott szállítani a szegedi piacra. A tanácselnök feladata volt, hogy meggyőzze az embereket, szervezze az utazókat a buszjáratokra, a gazdaságosság biztosítása érdekében.

A Csongrád Megyei Tanács 1974-ben döntött a még mindig népszerű kisvasút felszámolásáról. 1975-ben elérkezett a vég: augusztus 31-ével megszüntették a kisvasútunkat. Egy hónap leforgása alatt felszámoltak mindent, sínestül, talpfástul, sorompóstul. Az egykori talpfák ma szőlőkarók vagy kerítésoszlopok, mint ahogyan a síneket is felszedték és mind beépítették az emberek.

Az építményeket a helyi tanácsok kapták meg. Az egykori állomásépületek még állnak, többüket eladták, azokban laknak. A zákányszéki állomás környéke is beépült, a vasútnak nyoma sem maradt. Domaszék községben, az egykori Sárkányhegy-állomás - majd később Domaszék-állomás - épületének felújítását követően létrejött az egykori Szeged környéki kisvasút emlékkiállítás, amit helytörténeti és kisvasút múzeummmá fejlesztenek tovább. Ez a hely bemutatja a homokháti emberek múltján és mindennapi életén túl a térség fejlődésében rendkívül fontos szerepet betöltő vasútvonal tárgyi emlékeit. A kiállítás akár egyénileg, akár csoportosan előzetes időpont egyeztetés alapján a hét bármely napján látogatható. Ajánlom időseknek, fiatalnak, ismerjük meg múltunk egy szeletét, és emlékezzünk!

Tanács Klára

A GAZDASSZONY MUNKÁJA A MINDENNAPOKBAN - A MOSÁS

Az idők kezdetén a családi munkamegosztásban szigorúan elkülönült a férfi és a női munka, s a nőkre bízott háztartásvezetés ugyanolyan szükséges, fontos és megbecsült tevékenységnek minősült, mint a férfiak által végzett táplálékszerzés. Fő feladatává a gyermek és a család ellátása vált, azé a családé, ami kerék egészé, termelő és fogyasztó egység is volt egyben. Itt termelték meg a mindennapi élethez szükséges javakat, amit közösen használtak fel, sokszor még a szórakozás is valamilyen hasznos tevékenységgel a család lakóhelyéhez kötődött. (Pl.: fonó, kukoricafoosztás stb.) A néhány éves gyerekek már a szülei körül próbálgatták azok munkáját, esetleg kisebb eszközökkel, de valódi munkát is végeztek, mintegy belenőve a felnőttek életébe. Tehát még a tanulás is a családi otthonban folyt. Az elmúlt századokban a gazda feleségének elsődleges munkaterülete a háztartás, az udvar körüli munkák. Minden idejét és erejét a ház körüli és gazdasági munka kötötte le. Nemcsak főzött, mosott, veteményezett, de a mezei munkákra is kijárt. A nagyzadák feleségei cselédek tartottak, a feladatuk elsősorban a munka megszervezése és ellenőrzése volt. Bár a gazdasszony is végzett házi munkát, cselédei a piszkosabb, nehezebb munkát ellátták helyette. Az anyáról leányra öröklődő hagyomány, szokás, pontosan meghatározta az illető asszony családban elfoglalt helye szerint az elvégzendő feladatát. Ezt nem magyarázták el senkinek, de kellett tudni, hiszen minden kislány gyerekkora óta gazdasszónak készült, s a beszélgetésekből, megfigyeléseiből pontos képet kapott a saját leendő sorsáról.

Azért néhány kiváltságosabb hölgy könyvben is olvasható a mindennapi élet praktikus szervezésének módjáról.

Nagyváthy János jelentette meg Magyar házi

gazdasszony című könyvét, amiből sorra vehették a legfontosabb teendőket már 1820-ban

Igen érdekes, hogy akkor is keresték az új eljárásokat. Maga Nagyváthy, aki Festetich gróf gazdatisztje volt, hat éven keresztül készült arra, hogy a legcélravezetőbb megoldásokat ír-

hassa le könyvében a gazdasszonyok számára, hogy "nekik Leányaik kitanítását e'rszben megkönnyítsem". A legutolsó pillanatban lett kész, a könyv már csak halála után jelent meg. Nagyon érdekes olvasmány a ma embernek, ilyen fejezetcímekkel találkozunk pl.: A Vászón Fejériséről, és a Fejérruha Szapulásáról, és Lugozásáról.

A kenyérsütésen kívül a nagymosás volt a legnehezebb a háztartási munkák közül. Míg a mai ember csak belerakja a mosógépbe a piszkos ruhát, s tisztán, esetleg már szárazon kiveszi, elképzelhetetlen, mennyit kellett dolgozni ugyanezért az eredményért. Még a múlt század közepén sem volt általános (különösen itt faluhelyen), hogy géppel mossanak.

Amióta őseink levetették az állatbőr és szőr darabokat és helyette mindenféle durva anyagból szőtt ruhákat kezdtek használni, azok tisztán tartása a nőkre, édesanyákra hárult. Kezdetben a folyókban, patakokban "szapulták" a szennyes ruhát, és fából készült alkalmatossággal verték, sulykolták az anyagot, majd a kút mellett felállított teknőkben, dézsákban tették ugyanezt.

Igaz, nem használtak annyi vizet, vegyi anyagot, s a ruhát is hosszabb ideig hordták, az ősidőkben körülbelül negyedévente tartottak nagymosást, a nagyobb ünnepek előtt. "A Ruhák mosása sem igen ritkán, se gyakran nem lehet." A szerencsések cselédek, vagy mosónő tarthattak, akik levették a munka nehezét a vállukról, de elég ijesztő a mosás leírása: A frantzia mosás módja:

"Minden szennyes ruha úgy fejeződik meg, ha a lúg a zsír és a mocskot felolvasztani bírja arról. Ehhez idő, lúg és mérsékletes melegség

kell... A 48 óráig vízben ázott ruhákat a Frantzia Mosóné legelőször kigyúrja, és aztán szappannal minden darabot hidegen bedörögölvén, lágy meleg fejr lúggal megönti és kéz között dörögli szaporán, de nem erősen..."

Még semmit sem tudtak az energiatakarékoságról, de már Nagyváthy "a tűz nélkül való párolásról, vagy lúgozásról" beszél. Kiszámolta, ha mindenki átveszi találmányát, akkor "Hazánkban esztendőnként fél millió ölfával több megmarad". Valószínű nem fogadták túl nagy lelkesedéssel az ötletét, mivel eléggé megfogytoktak az erdők. Ezzel a módosítással ugyanis valóban végeláthatatlan lett volna a nagymosás. A már említett 48 órai beáztatást követően "a ruhát hideg vízben ki kell gyúrni", sajtárokba, s egyéb nagy edényekbe behajtogatni, langyos vízzel felönteni, fahamuval megszórni, s lenyomtatni, "mint a betaposott káposztát". Lassan aztán "megkel" a ruha, a vastagja 6-7 napra, ekkor leeresztik róla a vizet, majd még 6-8 óráig lúgban áztatják. Ha nem lehet mosni, mert nem szolgál rá az idő, akkor még akár 3 napig is ázhat a ruha. Nos, ekkor kezdenek hozzá az igazi mosáshoz.

A XX. század elején már gyakrabban mostak, nem tarthatott napokig a mosás, de még így sem volt egyszerű. "Az apróbb ruhák, ingek, keszkenők, kötények, 's a't. minden 14 napban t.i. szombaton...beáztatassanak 's Hétfőn szappanoztassanak ki."

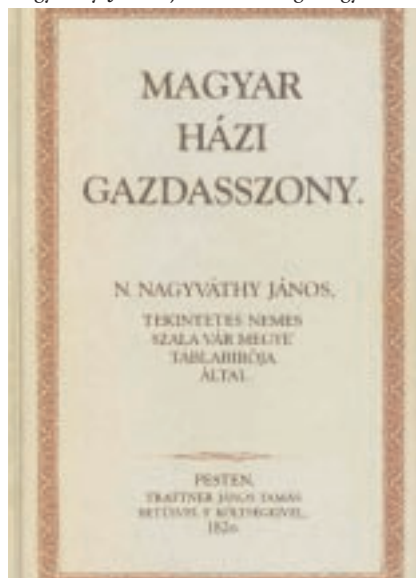
A korabeli nőknek szóló újságok tanácsaikban megemlégtették, hogy ideális helyzetben minden házban lenne mosókonyha, ahol elfér "egy mosóüst, egy mosóasztal, egy mosó- és ruhafacsaró gép." Egy városi villában talán elfért egy ilyen helyiség, de a falusi, tanyasi ember gyakorlatiaságával sehogy sem fért volna össze, egy ilyen ritkán használt helyiséget fenntartani, úgys az udvaron mostak, ha az idő engedte.

Ha a szennyes tartalmából szükségesnek ítélték, akkor kitűzték a nagymosás napját. Volt olyan ház, ahol rendszerint a hét ugyanazon napján mostak. Valami egyszerű ételt készítettek, hiszen "nagymosás van, nem érünk rá főzőcskézni".

A szennyes ruhákat kiválogatták színek szerint, valamint a jobban elszennyeződött férfiruhák külön kupacba kerültek.

Akkor "alágyújtottak az üstháznak", tüzet raktak a nagy mosóüst alatt, és forrásig hevítették a vizet. Ha nem volt mosóüst a háznál, akkor a tűzhelyen nagy bádóg fazékban forrott a víz.

(folytatás a 7. oldalon)

(folytatás a 6. oldalról)

Előre be kellett áztatni a fateknőt, hiszen az előző mosás óta eltelt időben kiszáradhatott, s ereszthetett. A mosás kezdetén aztán két erős hokedlire állították, jó meleg vizet öntöttek a teknőbe, a végére egy jól kiszáritott házi szappant tettek, kezdődhetett a "szappanozás". Természetesen a fehér ruhákkal kezdték. Vizesen a teknő oldalára tapasztották, s mindkét oldalát alaposan "megdörgölték" szappannal. Az így beszappanozott ruha a teknő közepére került, s így mentek sorjában. Ha nagyon sok volt a ruha egy kisebb teknőbe, vagy hatalmas, zománczott "vajdingbe" helyezték. A tarka ruhák közül csak a szennyesebbeket szappanozták.

Másnap a beszappanozott ruhákat alaposan kicsavarták, felrázták, így kerültek a mosóteknőbe.

mert az erős kefe rontotta, "vásta" a ruhát. A kézzel jól kimosott ruhákat alaposan kicsavarták, szétrázták és egymásra rakták.

A fehér ruhákat a főzőüstben, vagy mosófazékban kifőzték. Régebben szappandarabokat is dobtak a zubogó vízbe, de a harmincas években volt egy reklámozott, de jól használható kifőző mosópor, a RADION. Úgy hangzott a reklámszöveg, hogy "A Radion egymaga mos." Hát ebből a mosóporból szórtak a zubogó vízbe, belerakták a fehér, kifőzni való ruhákat, forralták, főzték, s közben nagy fakánállal forgatták. A színes ruhákat nem kellett főzni, csak mosni, de "két lében".

A következő tevékenység az öblítés volt, jó bő vízben öblítettek. A fehér ruhák öblítő vizébe (másodszeri öblítésnél) kékítőt cseppentettek. Erről jutott eszébe József Attilának: "kékítőt old az ég vizében". Így lett a ruha vakítóan fehér, és nem sárgás, de kékes árnyalatú. A ta-

pasztalt háziasszony, vagy mosónő tudta, hogy pontosan mennyi kékítő kell ahhoz, hogy a ruha ne kékes legyen, hanem hófehér, vakítóan fehér. A jó háziasszonynak dicsőséget jelentett ez a tudás.

A kézimunkákat, a hímzett ágyneműket, a férfiingek gallérjait és kizelőit keményíteni kellett. A keményítőt a boltban meg lehetett vásárolni, de nehéz munkával el is készíthették. Ott-hon egy kisedény hideg vízben feloldották a kellő mennyiséget, azután egy közepes nagyságú fazékban vizet forraltak, a feloldott keményítőt beleöntötték, felkavarták és azonnal levették a tűzről. Az így nyert sűrű keményítőhöz is cseppentettek kékítőt, majd az előbb említett ruhadarabokat beleforgatták, az ingeket csak óvatosan

belemártották. Ezeket a keményített ruhadarabokat a többitől elkülönítve rakták. El lehet képzelni, mekkora munka volt 6-8 gyerek, s a két felnőtt ruháinak, néhány törölközőnek, konyharuhának a kimosása. Ha mindenkinek csak 2-3 ruhadarabja volt, az már magában 12-24 darab, plusz 3-4 egyéb textil már tete-mes mennyiség.

Hatalmas fejlődést jelentett a mosógépek, centrifugák megjelenése a hatvanas években (városban), ami jelentősen lerövidítette ezt az

időrabló tevékenységet, de a teregetést még ezzel sem lehetett megszűzni.

Már előzőleg gondosan letörölték a kifeszített szárítóköteleket, amire kitergették az egész halom ruhát. Télen is kinn száradtak a ruhák, a nagy hidegben úgy megfagytak, hogy merevek lettek, s a vigyázatlan asszony kezében el is törtek.

Ha minden ruha beszáradt, még mindig nem voltak készen, hiszen ki is kellett vasalni. Télen könnyebben ment, hiszen megoldható volt, hogy ne szárítsák meg teljesen, de nyáron elő kellett készülni, be kellett "szentelni". A nagy konyhai asztra egy tiszta ruhát terítettek, odakészítettek egy kis edény vizet, s a ruhákat egyenként kézzel belocsolták. Főként a keményített ruhák kívánták feltétlenül a műveletet. E nélkül nem is lehetett volna vasalni. Az így beszentelt ruhát szorosán összehajtogatták, kis henger alakúra tekerték, és szorosan visszahelyezték a ruháskosárba. Ezek a vízzel szentelt ruhák ismét egy éjszakát "pihentek" a ruháskosárban a vasalás megkezdéséig. Ez másnap reggel kezdődött.

A harmincas években szenes vasalót használtak Ebbe olyan faszenet kellett rakni, mint amilyent manapság grill-partykon használnak. A faszenet kis petróleummal locsolták meg, majd meggyújtották, lezárták a vasaló fedelét és egy ideig a levegőben lóbálták, a fogóját jó erősen markolva. Felizzott a parázs, a vasaló hevült. A kellő hőfokot a középső ujj megnyalozott begyével ellenőrizték.

Gyakorlottságot, tapasztalatot igényelt ez a lát-szólag egyszerű művelet is. A háziasszonyok szegénye lett volna, ha elégeti a férje fehér ingét, de még az is, ha sárga foltot "bélyegez" rá a forró vasaló. Öröm és megnyugvás volt azonban a szépen bevasalt ruhák látványa a szekrényben.

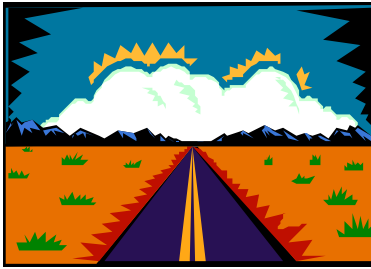
-PeFa-

A mosás természetesen kézi dörzsöléssel történt. Két kezük között egymáshoz dörzsölték az anyagot, vagy csak nyomogatva, préselve mozgatták a vízben, ki, hogyan tanulta édesanyjától. Időről időre megnézegették, hol piszkosabb. A kényes pontok, mint pl. férfiingek nyaka, kizelője külön figyelmet érdemeltek.

Lepedőnél, konyharuhánál a gyökérből készült súrolókefe sem volt elvetendő. Kissé megpuhították a kefe "sörtéit" forró vízben,

P I L L A N A T K É P ...

"Néba megáll egy pillanatra az idő.
Egy-egy jelenet úgy marad meg bennünk,
mint egy kimerevített kép.
Elbalkuló bangok, lelassult mozdulatok.
Semmi sem változik. Aztán elmúlik a pillanat."
(John Steinbeck)

Úton vagyok. Az autóbusz ablaküvegén át me-
rengve figyelem a tájat. Ezúttal más az útvo-
nal, és más az úticél, nem a megszokott ka-
nyarulatok, fák, házak, bokrok köszöntenek. Egyre
távolabb visznek a guruló kerek, és távolabb a
gondolatok. Nem siethetek jobban, mint ahogy a
gördülő járművet viszik gyors kerekei a végállomás
felé. Szokatlan ez a tétlenség, de jó elmerülni a pá-
rás ablakon túli szűrt világban. Sietős esőcseppek
kapaszkodnak össze, hogy függőnyt vonjanak elé-
m. A monoton zajok nyugtatóan hatnak rám. Nézem a
vidéket, melyet kanyarogva szel ketté az országút.

Átutazóként - ha csak röpké pillanatra is - részese-
leszek a kinti világnak. Szemeim blendéjén vaku-
villanásnyi pillanatképek hatolnak a tudatomig...

Azért fülke utasait az idő véletlenszerű közös-
ségé kovácsolja. Halk morajok, beszélgetések
török meg az autóbusz monoton zaját. Néha
egy-egy tréfás odakiáltás a távolabb ülőnek, baráti
üdvözlés az éppen felszállónak. Olykor a meg-meg-
csörrenő mobiltelefonok éles hangja győzedelmes-
kedik a tompa háttérzaj felett. Eszembe jutnak
azok az idők, amikor a piacra indulók kosarában
az egymást melengető kicsibék csipogása megszo-
kott dallam volt az utazó fülének. Mindez már
múltidő, nagyot változott a világ. A napocsibék
hangja helyett mobiltelefonok csippannak bele a
valóságba. Még mielőtt túlságosan elkalandoznék,
tompá hangfoszlányok emelnek át az időn, és hoz-
nak vissza a jelenbe.

Ebben a számomra nyugodt mozgalmasság-
ban a hátam mögött megcsörren egy mobil-
telefon. A dallamos csengőhangot hamar fél-
beszakítja egy férfihang, aki azonnal beleszól a te-
lefonba:

- Szerbusz drágám! Igen, még a buszon...

Talán a felesége érdekli? - teszem fel magam-
nak a válaszra nem váró kérdést. A párbeszéd to-
vább folytatódik.

- Mikor indulsz? - kérdezi a férfi. Mindent bepa-
koltál, drágám?

Az órára nézek, hét óra múlt. Talán munkába in-
dul a kedves, vagy talán elutazik, és éppen a búcsú-

zás perceinek vagyok fültanúja...?

- Nagyon ügyes vagy! Akkor minden rendben.

Mindezt még dicséret is jár. Ez ám a figyelmes-
ség!

A vonal túlsó végén elhangzó szavakat megpróbá-
lom kitalálni. Nem is értem, miért foglalkozok ve-
le, hiszen másra is figyelhetnék. De olyan kedvesen
társalog ez a férfi, olyan törődéssel érdeklődik, any-
nyi figyelmesség van a hangjában a "drága" iránt,
hogy egyszerűen nem lehet nem odafigyelni.

- Még körülbelül egy óra az út. Köszönöm, hogy
érdeklődött utánam.

A csevejnek lassan végéhez érnek. Már csak az
elköszönés van hátra, ha nem tévedek.

- Vigyázz magadra! Neked is szép napot! Este ta-
lálkozunk! El ne késs az iskolából... Kisfiam!

Kitekintek az ablakon. Már nem esik. Az átmeneti-
leg felhők mögé kényszerülő nap első sugarai is
elővillannak lassan. A távolban halványuló szivár-
vány ível át sejtelmesen az égbolton. Az ablakról
lassan felszárad a pára, mégsem látok tisztán. A
meghatottság fátyola ott lengedezik a szemem előtt.
Már mindent értek. Elmosolyodok... és közben há-
lás vagyok a sorsnak, hogy egy Édesapa volt az úti-
társam azon a távolba repítő, időtlen járaton...

- rikimi -

VERSELŐ

Május elején ünnepeltük az
Anyák Napját. Erre az alka-
lomra született Horváth
Dominika óvodapedagógus
verse.

Anya

Álom szirten
fákon zizzen,
lombról libben
tapogat.

Nyáron kincsem,
télen kincsem,
felbőkből fon
napokat.

Kár, hogy minden
álom itt lenn
porba billen
halogat;

Másom nincsen,
másod nincsen;
Szójunk szélből
kapukat!

Tavaszünnep

A rügyfakasztó tavasz a tél terhétől való megszabadulás érzésével töltötte el az embereket
évezredek óta. A tavaszünnep szokáskörét a kereszténnyé lett Európában az egyház pün-
kösd ünnepéhez kötötte, amelyet a Szentlélek eljövételének szenteltek. Változó ünnep,
hasonlóan a húsvéthoz, amely után számított ötvenedik napra, május 10-e és június 13-
a közötti időszakra esik.

A régi magyar falu egyik leglátványosabb ünnepe a pünkösdi királyválasztás volt. Pünkösdi
vasárnapján a település határában összegyűlt a falu népe. A legények e napon döntöttek
arról, hogy ki lesz a vezetőjük a következő pünkösdig. Löversenyben, futásban, vagy ép-
penséggel tuskócipelésben összemérték az erejüket és a győztes lett a "pünkösdi király":
meghívták az összes lakodalomba, mulatságba, ingyen ihatott a kocsmában, sok helyen
ő szervezte a vasárnapi táncot. A verseny utáni ünneplés fénypontja az ökörsütés volt.
Egyes vidékeken a falu legszebb lányai közül királynőt is választottak a pünkösdi király
mellé. E szokás leginkább a Dunántúlon terjedt el és hol pünkösdijárásnak, hol pünkösdi-
köszöntésnek, hol pedig cucorkázásnak nevezték. Régebben a falu legszebb lánya lett a
királyné, később azonban gyermeket választottak királynénak. A legelterjedtebb változat-
ban házról házra jártak: két kislány ment elől, hátul szintén kettő és középen, fehér ru-
hában - vagy lefátyolozva, esetleg a feje fölé baldachinszerűen tartott kendővel - egy 4-5
éves kislány, a pünkösdi királyné. Bekopogtattak az ajtókon, tudakolva, hogy megmutat-
hatják-e a pünkösdi királynét. Az igenlő választ követően, énekeltek, miközben három-
szor a magasba emelték, majd megmutatták a királyné arcát és így szóltak: a kendtek
kendere nőjön ilyen magasra!

Pünkösdi hagyományos étele a rántott csirke és az idei liba uborkasalátával. Juhtartó gaz-
dáknál szokásos a pünkösdi báránnyal való ételek készítése: báránysült, báránypaprikás.
Egyes helyeken bizonyos édes tésztákat ettek, hogy sárga legyen a kender.

(Forrás: Farkas Kata / Hazai ízek, falusi ünnepek)

A ZAKAHOM-E EGYESÜLET FOLYÓIRATA (ZÁKÁNSZÉKI OTTHONOKÉRT EGYESÜLET)

Kiadja: ZakaHome Egyesület Zákányszék; Felelős szerkesztő: Paraginé Tóth Edina; Szerkesztők: Petákné Fazekas Aranka, Tanács Klára,
Börösök Zoltán; Nyomdai munkák: Typo-Alfa Nyomda Kft.; Szerkesztőség címe: Községi Könyvtár, Zákányszék, Dózsa Gy. u. 45.

Telefon.: 62/290-403, e-mail: zakahome@zakanszek.hu

Kéziratot nem őrizzük meg, nem adunk vissza. A Zákányszéki Életképekben megjelent cikkek utánközlése, részletek közlése, a kiadó írásbeli
engedélye nélkül tilos!